

De baanshuur

Touwindustrie in Oudewater

Touw heb je overal voor nodig: om bijvoorbeeld in te klimmen tijdens de gymles, je schoenen mee te strikken of om cadeautjes in te pakken.

Dat was vroeger niet anders. Ook toen hadden mensen overal touw voor nodig. In Nederland kwam veel van dat touw uit Oudewater. Vanaf de 15^e eeuw werd hier touw gemaakt.

Touw

Touw is pas touw als het dikker is dan 6 millimeter. Als het dunner is noem je het *draad* of *garen*. Vroeger werd veel van het touw gemaakt van hennepvezels. Die werden uitgekamd en tot een draad gesponnen. Deze draden draaiden of vlochten lijndraaiers tot strengen. Van deze strengen konden zij weer dikker touw vlechten of draaien.

De Baanshuur

Touw werd gemaakt op lijnbanen. Dat was een lange, smalle strook grond waar lijndraaiers het touw draaiden. Vaak werkten kinderen hieraan mee. Bij elke lijnbaan hoorde ook een baanshuur waar hennep, garen en klossen werden opgeslagen. In Oudewater bestaat de Lijnbaan nog steeds ook al wordt er geen touw meer gedraaid.

Touw uit Oudewater

Dat juist in Oudewater een belangrijke touwindustrie ontstond is niet vreemd. Rondom de stad werd namelijk hennep geteeld, de grondstof voor touw. Bovendien was er in de 16^e en 17^e eeuw veel vraag naar touw, met name uit de scheepvaart. Grote handelsschepen van de VOC voeren met touw uit Oudewater over de wereld. Dat gold ook voor de Rotterdamse oorlogsschepen uit die tijd. Bovendien bestelden de zoetwatervissers uit de omgeving en de vissers van de Hollandse haringvloot visnetten uit Oudewater.

Rijke Geelbuiken

Er zijn nog steeds mensen die inwoners van Oudewater 'Geelbuiken' noemen. Deze bijnaam verwijst naar bosjes gele hennep die lijndraaiers om hun buik wikkelden.

De touwindustrie maakte van Oudewater een rijk stadje. De beroemde heksenwaag en de 17^e-eeuwse trapgeveltjes die je overal kunt zien, zijn gebouwd met geld dat hiermee werd verdiend. Ook konden in die tijd al veel mensen koffie, thee en chocolademelk veroorloven: echte luxegoederen.

Het einde van een tijdperk

In de 18^e eeuw liep de vraag naar touw terug. Men bleef in Oudewater nog wel touw maken, maar het zorgde niet meer voor de rijkdom zoals daarvoor. In 2021 verhuisde de laatste touwfabriek 'G. van der Lee' naar Rotterdam. Hiermee kwam een einde aan de touwindustrie in Oudewater.

Wist je dat...

...in de prehistorie al touw werd gemaakt, van planten of paardenhaar

...in 49 straten in Oudewater touw werd gedraaid

...tegenwoordig het meeste touw gemaakt wordt van kunststof vezels.

Werkblad 3 Historisch onderzoek

De baanschuur

Lees eerst de teksten op het informatievel. Daarna beantwoord je de vragen. De eerste twee vragen kun je met elkaar doen, de laatste twee vragen beantwoord je voor jezelf.

1. Welke personen waren er betrokken bij de touwindustrie?

.....
.....
.....

2. De baanschuur in Oudewater, waar vroeger na het lijndraaien de hennep, het garen en klossen werd opgeslagen, bestaat nog steeds. Het heeft zelfs de status gekregen van monument. Dat betekent dat mensen het belangrijk vinden om het gebouw te bewaren.

Wat vind jij? Moet alles wat met de touwindustrie in Oudewater te maken heeft zo lang mogelijk bewaard worden?

- Ja
 Nee

Leg je antwoord uit.

.....
.....
.....

3. Touw wordt overal voor gebruikt. Kun jij meer dan 5 activiteiten bedenken, waarvoor je touw echt nodig hebt?

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.

4. Wie of wat verdient er volgens jou in deze geschiedenis een monument?

- De hennep
 De VOC
 De touwslagers
 De kinderen die meewerkten op de lijnbaan
 Iets of iemand anders, nl.

Leg je antwoord uit!

.....
.....
.....
.....